

V. Vaara

KOULUMATKAILUTOIMISTO

25. 1. 1921 — 25. 1. 1946

NELJÄNNESVUOSISATA
MATKAILUN JA RETKEILYN
PALVELUKSESSA

HELSINKI 1946

Nämä Ruotsiin ja muihin pohjoismaihin matkustavat retkeilyryhmät olivat paitsi koulujen, seminaarien, kansansivistyslaitosten tms. oppilaita, yhdistysten, laulukuorojen ym. jäseniä. Vuodesta 1930 lähtien Koulumatkailutoimisto alkoi myös vuosittain järjestää yleisiä koulumatkoja Ruotsiin sekä Tanskaan, jolloin ryhmiin kuului useiden eri koulujen oppilaita opettajiensa johtamina. Erikoisen suosittuja olivat myös Koulumatkailutoimiston skandinaaviset seuramatkat aikuisille, joita suurella menestyksellä järjestettiin joka vuosi.

Myöskin *Tanskaan* käsin on vilkas toiminta suuntautunut. Yllä on jo mainittu järjestö Tanskan lasten matkat vierailuilla mailla — *Danske Børns Rejser i Fremmede Lande* — ja sen järjestämät kiertomatkat Suomessa. Kesällä 1935 ryhmä tanskalaisia pyöräilijöitä retkeili Suomessa. Varsinkin niinä vuosina, jolloin retkeilylaiva Arandaa käytettiin suunniteltuihin retkiin, oli Tanskan pääkaupungilla aina vakiintunut paikkansa matkajohdossa. Koulumatkailutoimiston vuotuinen seuramatka Kööpenhaminaan kuului toimiston kaikkein suosituimpiin.

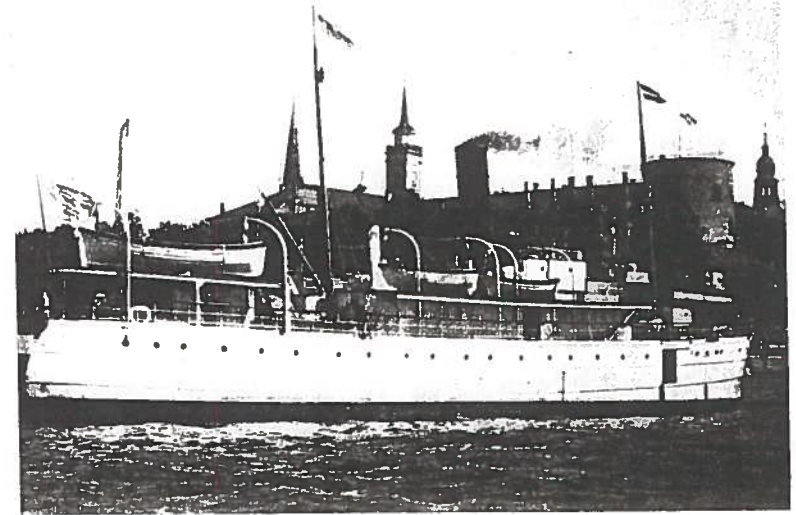
Koulumatkailutoimistolla on kaiken aikaa ollut oma asiamiehensä Kööpenhaminassa, herra *Immanuel Petersen*, joka oli Suomitomiston — Suomi-Bureauun — perustaja ja omistaja sekä harras Suomen-ystävä. Hän työskenteli herpaantumattoman innokkaasti toimiston hyväksi ja hoiti matkailijojamme parhaimmalla tavalla Kööpenhaminassa. Työssään hänellä oli erinomaisena tukena neiti *Anna Jensen*, jonka aurinkoinen ja iloinen olemus voitti kaikkien sydämet. Kun neiti Jensen ankaran taudin sairastettuaan kuoli keväällä 1942, surivat häntä monilukuiset ystävät Suomessa.

Vilkasta *Baltian maihin* suuntautunutta toimintaa käsitellään tuonnempana erillisessä luvussa.

Muihin kansakuntiin kuuluneista ryhmistä mainittakoon hollantilainen retkikunta, joka vuonna 1935 vietti Suomessa kokonaisen kuukauden sekä kuutisenkymmentä ranskalaista koululaista, jotka vuonna 1938 vierailivat maassamme, asuen osan ajasta suomalaisissa perheissä.

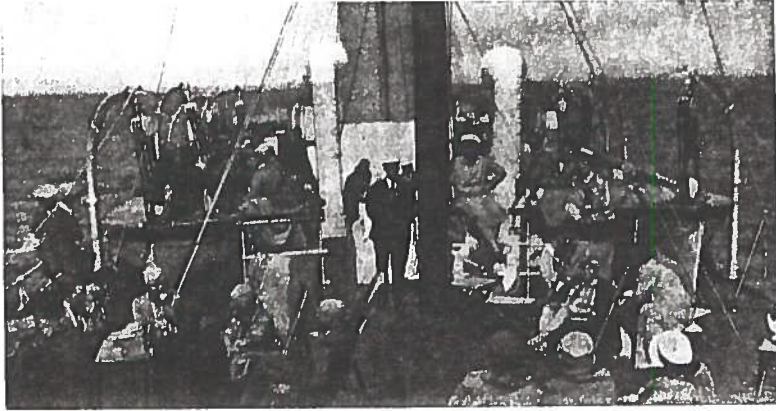
Seuramatkat.

Aivan alusta saakka ovat aikuisten seuramatkat olleet tärkeällä sijalla Koulumatkailutoimiston työssä. Alkuaikoina etupäässä yhdistykset ja järjestöt järjestivät tällaisia retkiä jäsenilleen, mutta myöhemmin toimisto ryhtyi toimeenpanemaan seu-

Retkeilyhöyrylaiva Aranda.

ramatkoja yleisölle. Vuosien mittaan nämä seuramatkat saivat osakseen yhä kasvavan kiinnostuksen. — Erikoisasemassa olivat ns. Arandan-matkat. Keväällä 1927 valtion omistama hl. Aranda annettiin Koulumatkailutoimiston käytettäväksi erikoisena retkeilylaivana, lähinnä silmälläpitäen suurehkoja ulkomaille matkustavia ryhmiä, joille olisi ollut vaikea paikkoja vuorolaivoissa. Lastiruumat sisustettiin asumuksiksi, ja laivassa voitiin täten järjestää makuutilat 130 hengelle. Arandaa käyttivät ennen kaikkea eri yhdistykset ja yhtymät, laulukuorot, urheiluseurat yms. matkoihinsa Tukholmaan, Tallinnaan ja Kööpenhaminaan — näihin kaupunkiin suunnattiin useimmat matkat. Sitäpaitsi Aranda teki matkoja erinäisiin Saksan satamiin sekä vuosina 1932 ja 1933 retken Norjan rannikkoa seuraten Petsamoon, missä laiva sitten ylläpiti liikennettä Liinahamarin, Kirkkoniemen ja Vaitolahden välillä. Erittäin suosittu reitti oli Turku — Visby — Tukholma — Turku, jota käyttäen

Aurinkoa ja kesää Itämerellä. s/s Aranda matkalla Kööpenhaminaan.

oli mahdollista varsin halvalla tehdä matka muutoin varsin vaikeapääsyiseen Gotlantiin. Kesällä 1936 Aranda myös kävi Bornholmin saarella matkallaan Kööpenhaminaan. Viimeiset Arandan-retket tehtiin kesällä 1938. Seuraavana vuonna Aranda oli valtion käytössä, ja nyt tämä vanha uskottu palvelija kuuluu vieraan lipun alla purjehtiviin aluksiin.

Arandan-retket eivät suinkaan pyrkineet kilpailemaan niiden varustamojen kanssa, jotka hoitivat säännöllistä ulkomaanliikennettä, vaan ne olivat tämän liikenteen täydennystä. Monissa tapauksissa osoittautui vaikeaksi järjestää suurten retkeilyryhmien laivamatkoja, huolimatta varustamojen näitä kohtaan aina osoittamasta suuresta auliudesta, ja tässä suhteessa hl. Aranda täytti todellisen tarpeen. Kun Koulumatkailutoimisto ryhtyi laajahkossa mitassa järjestämään yleisiä seuramatkoja, turvauduttiin ensi sijassa säännöllisiin liikenneyhteyksiin. Jo vuonna 1922 oli Riian suurille laulu- ja soittojuhlille järjestetty seuramatka. Vuonna 1928 järjestettiin retki Amsterdamin Olympian kisoihin, vuonna 1930 retket Antwerpenin maailmannäyttelyyn sekä Tukholman näyttelyyn. Vuonna 1932 järjestettiin ensimmäinen yleinen seuramatka Kööpenhaminaan, mikä matka sittemmin oli erikoisen suosittu ja uusittiin joka kesä. Matka tehtiin läivalla suoraan Helsingistä Kööpenhaminaan ja paiuu tapahtui Malmön ja Tukholman kautta Turkuun. Joka vuosi tämä matka oli täyteen merkitty. V. 1933 tehtiin ensimmäiset seuramatkat Unkariin; nämä saavuttivat vuosi vuodelta

yhä kasvavaa suosiota ja niitä järjestettiin sitten useita vuosittain. Unkarin-matkoja käsitellään tuonnempana erillisessä luvussa. Vuoden 1936 ohjelmassa havaitaan ensi sijassa suuri retki Berliiniin Olympian kisoihin, ja vuonna 1937 oli Pariisin maailmannäyttely vetonumerona. Onnellisen sattuman avulla toimisto saattoi tällöin tarjota todellisen elämyksen niille, jotka osallistuivat ensimmäiseen Pariisin-matkaan sanottuna vuonna, sillä se tehtiin suoraan Helsingistä kauniissa ranskalaisessa Colombie-valtamerilaivassa. Vuodesta 1937 lähtien oli toimiston ohjelmassa myös risteilymatkoja valtamerilaivoissa. Viimeisen sodanedellisen retkeilykauden ohjelmassa oli useita uutuuksia, mm. kiinnostava retki Pohjois-Norjaan, jonka yhteydessä oli tilaisuus seurata ainutlaatuisia turskanpyyntiä Lofotenin ulkopoolella, samoin retki kaikkiin pohjoismaiden pääkaupunkeihin. Uhkaavan maailmantilanteen vuoksi oli osallistuminen tämän vuoden matkoihin kuitenkin vähäisempää kuin ennen. Silti toimeenpantiin mm. erittäin onnistunut matka Englantiin, johon liittyi Brightonissa pidetty kielikurssi. Tämä oli uusi lomamatkan muoto, jota lähemmin kuvataan toisessa yhteydessä.

Oppaat ja retkenjohtajat.

Koulumatkailutoimisto on alusta saakka pyrkinyt asettamaan retkeilijäin, eritoten ulkolaisten matkailijain, käytettäväksi hyviä ja päteviä oppaita. Jo v. 1931 toimeenpantiin Helsingissä opaskoe, johon osallistui henkilöitä, jotka olivat ilmoittautuneet halukkaiksi esittelemään pääkaupunkia kotimaisille retkeilyryhmille. Ajan oloon ensiluokkaisten, kielitaitoisten oppaiden tarve kävi yhä suuremmaksi, sitä mukaa kuin toimiston ulkomainen asiakaspiiri laajeni. Koska suurin osa niistä oppaista, jotka v:sta 1935 lähtien olivat saaneet valmennuksensa yksityisillä Helsingissä pidetyillä erikoiskursseilla, ei ollut oikeutettu toimimaan muiden kuin kurssit järjestäneen yrityksen palveluksessa, Koulumatkailutoimisto päätti toimeenpanna omat opaskurssit. Sellaiset järjestettiin toukokuussa 1938 yhteistoimin Työväen Matkailuliiton kanssa. Opetusministeriö antoi kursseille taloudellista tukea. Kurssilla toimi eri alojen asiantuntijoita opettajina, ne kestivät viikon verran, ja kolmisenkymmentä henkilöä hyväksyttiin niiden päätyttyä suoritetun tutkinnon perustalla oppaiksi. On mieluinen velvollisuus kaksikymmenviisivuotispäivänä lausua kiitoksemme kaikille niille, jotka ansiokkaasti ovat antaneet apuaan vuosien varrella Koulumatkailutoi-